

Szkoła Podstawowa
im. Marii Skłodowskiej - Curie
w Starych Bielicach

PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

**SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE
W STARYCH BIELICACH**

Maria Skłodowska-Curie:

„Niczego w życiu nie należy się bać, należy to tylko zrozumieć”

Stare Bielice 2021r.

Podstawa prawna:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997r. nr 78, poz. 483ze zm.)
- **Konwencja o Prawach Dziecka**, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989r. (Dz.U. z 1991r. nr 120, poz. 526)
- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – **Karta Nauczyciela** (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)
- Ustawa z 7 września 1991 r. **o systemie oświaty** (tekst jedn.:Dz. U. z 2020 r. poz.1327)
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – **Prawo oświatowe** (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz.910 ze zm.)
- Ustawa z 26 października 1982r. **o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.)
- Ustawa z 29 lipca 2005r. **o przeciwdziałaniu narkomanii** (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.)
- Ustawa z 9 listopada 1995r. **o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 2182 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18.08.2015 r. **w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii** (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249 ze zm.)
- Podstawowe **kierunki realizacji polityki oświatowej państwa** w roku szkolnym 2021/2022
- **Statut Szkoły**
- Ustawy i rozporządzenia MEN (zwłaszcza Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo Oświatowe oraz **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 roku** w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej),
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,

SPIS TREŚCI:

I. Wprowadzenie

II. Sylwetka absolwenta szkoły

III. Analiza dotychczasowych działań profilaktycznych i wychowawczych

1. Diagnoza problemów i zagrożeń.
2. Współpraca szkoły z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym.
3. Współpraca z rodzicami.

IV. Główne cele i zadania szkolnego planu wychowawczo - profilaktycznego

1. Zadania Dyrektora szkoły.
2. Zadania pedagoga szkolnego.
3. Zadania wychowawców klas.

V. Szczegółowy plan realizacji działań wynikających ze szkolnego planu wychowawczo – profilaktycznego.

1. Kształtowanie postaw społecznych – relacje.
2. Profilaktyka zachowania ryzykownego – bezpieczeństwo.
3. Zdrowie – edukacja zdrowotna.
4. Wartości, normy, wzory zachowania – kultura.

VI. Formy i metody

VII. Ewaluacja programu

1. Cele ewaluacji.
2. Kryteria ewaluacji.
3. Metody pozyskiwania informacji.
4. Opracowanie i prezentacja wyników ewaluacji.

VIII. Czynniki ryzyka i chroniące

1. Analiza ankiet przeprowadzonych we wrześniu 2021r. wśród uczniów klas IV-VIII, ich rodziców oraz nauczycieli SP w Starych Bielicach.

I. WPROWADZENIE

Celem naszej szkoły jest wspieranie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia w sferach: intelektualnej, społecznej, duchowej oraz zapewnienie mu bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego. Aktywne współtowarzyszenie w procesie nabywania wiedzy, sprawności, postaw i nawyków, które zapewniają mu przygotowanie do dalszej edukacji i godnego życia. Zaspokajając potrzeby wychowanka, nauczyciele, a w szczególności wychowawcy, kształtują samodzielne myślenie, budują wzajemne zaufanie oraz uczą empatii i otwartości na drugiego człowieka. Wskazują sposoby radzenia sobie z trudnościami, które zagrażają prawidłowemu rozwojowi. Wprowadzają normy moralne, zasady zdrowego stylu życia, dają osobiste wsparcie. Program przeznaczony jest do realizacji przez wychowawców klas we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, psychologiem, higienistką oraz przy zaangażowaniu rodziców uczniów.

Program wychowawczo - profilaktyczny naszej szkoły opiera się na humanistycznych i uniwersalnych wartościach, odwołujących się do praw dziecka, ucznia i rodziny. Został przygotowany z uwzględnieniem zasad pedagogiki oraz przepisów prawa. Koreluje zadania wychowawcze i profilaktyczne. Działania zawarte w programie zmierzają do ukształtowania takiego modelu absolwenta, który - zgodnie z mottem szkoły - „Rozumie świat, innych i samego siebie”.

II. SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Na podstawie własnych doświadczeń, oczekiwań rodziców, możliwości rozwojowych uczniów oraz zasobów szkoły stworzono profil absolwenta.

Absolwent SP w Starych Bielicach jest:

- dobrym obywatelem: utożsamia się z ojczyzną, szanuje symbole i dziedzictwo narodowe;
- ciekawy świata: chętnie gromadzi wiadomości z różnych źródeł, dostrzega złożoność świata, analizuje związki przyczynowo – skutkowe;
- prawy i uczciwy: stosuje się do norm obowiązujących w jego środowisku, rozróżnia zachowania dobre i złe;
- tolerancyjny: rozumie, że różnice między ludźmi są czymś normalnym, stara się zrozumieć innych;
- samodzielny: wykazuje inicjatywę społeczną, bierze udział w akcjach charytatywnych;
- obowiązkowy: rzetelnie wywiązuje się z powierzonych zadań, efektywnie wykorzystuje ofertę edukacyjną szkoły;
- aktywny i kreatywny: potrafi pracować w zespole, realizować wspólne projekty, identyfikuje się ze społecznością szkolną;
- przyjazny: pozytywnie ocenia otaczający go świat, siebie i innych, jest zdolny do ofiarnej przyjaźni;
- otwarty: wykorzystuje możliwości, jakie stwarza mu szkoła, łatwo nawiązuje współpracę z innymi, śmiało prezentuje swój punkt widzenia, rozważa poglądy innych;
- życzliwy i troskliwy: chętnie pomaga zarówno ludziom starszym jak i młodszym kolegom, uczestniczy w akcjach charytatywnych;
- sumienny i punktualny: dotrzymuje terminów, szanuje czas swój i innych.

potrafi:

- doskonale funkcjonować w otoczeniu,
- dbać o zdrowie fizyczne i psychiczne,
- wykorzystywać zdobytą wiedzę,
- stosować zasady fair play,
- umiejętnie korzystać z technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- dbać o własny rozwój duchowy,
- zachować się asertywnie w sytuacjach zagrażających jego zdrowiu,
- dbać o środowisko naturalne,
- stawać w obronie słabszych.

III . ANALIZA DOTYCHCZASOWAYCH DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH I WYCHOWAWCZYCH

1. Diagnoza problemów i zagrożeń.

Przy opracowaniu programu wychowawczo - profilaktycznego uwzględniono:

- Wieloletnie doświadczenia szkoły, opinie rodziców, uczniów i nauczycieli dotyczące problemów wychowawczych i profilaktycznych w szkole i środowisku.
- Wyniki analiz dotyczących sytuacji wychowawczej oraz zagrożeń różnego typu uzależnieniami.
- Wpływ technik informacyjnych i mediów na rozwój emocjonalny i społeczny ucznia.
- Wyniki ankiet, bieżących obserwacji i rozmów przeprowadzonych z uczniami, rodzicami i nauczycielami.

Z diagnozy problemów i zagrożeń bezpośrednio wynikają potrzeby uczniów, z jakimi musimy się zmierzyć w procesie wychowania młodego człowieka.

Szczegółowe wyniki diagnozy wynikające z ankiet przeprowadzonych we wrześniu 2021r. wśród uczniów klas IV-VIII, ich rodziców i nauczycieli zostały zaprezentowane w rozdziale VII.

PROBLEMY UCZNIÓW	POTRZEBY WYNIKAJĄCE Z PROBLEMÓW
1. Problemy okresu dojrzewania: - biologiczne, np. zmiany w wyglądzie, - społeczne, np. trudności w nawiązywaniu kontaktów, - psychiczne, np. huśtawka nastrojów, - prawne, np. brak świadomości odpowiedzialności karnej za swoje czyny.	- potrzeba samoakceptacji, - potrzeba pozytywnego obrazu własnej osoby oraz innych, - potrzeba rzetelnej informacji na temat dojrzewania, - potrzeba informacji na temat odpowiedzialności karnej nieletnich.
2. Problemy zdrowotne: - zaburzenia odżywiania, - stres, nerwice, fobie i inne choroby psychiczne, - uzależnienie od nikotyny, - uzależnienie od Internetu, - niewłaściwa higiena czasu wolnego.	- potrzeba dobrych wzorców, - potrzeba asertywności i rzetelnej wiedzy, - potrzeba szczęścia i zadowolenia, - potrzeba zachowań asertywnych, - potrzeba rozwijania zainteresowań alternatywnych w stosunku do świata wirtualnego.
3. Problemy związane z bezpieczeństwem na terenie szkoły: - nieprawidłowa komunikacja słowna, - przypadki zachowań agresywnych, - udział w niebezpiecznych zabawach, brak wyobraźni, - nieprzestrzeganie zasad i regulaminów szkolnych - brak umiejętności przewidywania konsekwencji swojego zachowania	- potrzeba poczucia bezpieczeństwa, - potrzeba umiejętności komunikacji słownej, - potrzeba bycia zauważonym, - potrzeba umiejętności radzenia sobie z emocjami, - potrzeba odkrywania świata w bezpieczny sposób, - potrzeba stworzenia właściwej hierarchii wartości,
4. Problemy związane z kryzysem autorytetów: - nieporozumienia w domu, - kłopoty w szkole, - kwestionowanie wartości dorosłych, - kwestionowanie autorytetów,	- potrzeba autonomii i samodzielności, - potrzeba sukcesu w nauce, - potrzeba czytelnych i klarownych oczekiwań nauczycieli i rodziców, - potrzeba konstruktywnych wzorców w szkole i rodzinie,
5. Problemy z funkcjonowaniem w środowisku rówieśniczym: - brak umiejętności nawiązywania kontaktów, - mankamenty komunikowania się,	- potrzeba kontaktu z rówieśnikami, - potrzeba akceptacji w grupie rówieśniczej, - potrzeba poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości,

<ul style="list-style-type: none"> - trudności w kontaktach z rówieśnikami, - nieradzenie sobie ze stresem, - skłonność do przeżywania stanów lękowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - potrzeba umiejętności wyrażania swoich uczuć, - potrzeba poczucia własnej wartości, - potrzeba umiejętności radzenia sobie ze stresem, - potrzeba umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych,
<p>6. Problemy tkwiące w środowisku rodzinnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - problemy w nauce, - niedostatek ekonomiczny, - patologia rodziny, - uzależnienia, 	<ul style="list-style-type: none"> - potrzeba bezpieczeństwa i akceptacji, - potrzeba sukcesów w nauce, - potrzeba bezpieczeństwa, - potrzeba satysfakcji i zadowolenia z życia, - potrzeba pomocy materialnej,

2. Współpraca szkoły z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym.

Aby wzmocnić oddziaływania profilaktyczno – wychowawcze Szkoła współpracuje z następującymi instytucjami:

- Placówkami kulturalno-oświatowymi (biblioteka gminna, kino, teatr, muzea) poprzez uczestnictwo w spektaklach teatralnych, seansach filmowych, warsztatach (o charakterze profilaktyczno- wychowawczym),
- Parafią Rzymskokatolicką w Starych Bielicach,
- Powiatową Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Koszalinie,
- Poradniami specjalistycznymi,
- Kuratorami zawodowymi i społecznymi,
- Policją,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,

3. Współpraca z rodzicami:

Rodzice jako członkowie społeczności szkolnej biorą udział w wychowawczych zadaniach szkoły poprzez następujące działania:

- współtworzenie programu wychowawczo - profilaktycznego,
- uczestniczenie w ewaluacji programu wychowawczo – profilaktycznego (ankiety, przekazywane spostrzeżenia i uwagi),
- uczestniczenie w zebraniach i dniach otwartych szkoły,
- aktywne angażowanie się w działania Rady Rodziców,
- prace społeczne na rzecz szkoły,
- udział w szkolnych spotkaniach poświęconych zagadnieniom wychowawczym, (rodzice mogą proponować formy spotkań i osoby prowadzące),
- uczciwe i rzetelne informowanie wychowawców o stanie zdrowia dziecka i przyczynach jego nieobecności na zajęciach,
- aktywne włączanie się w działania charytatywne szkoły,
- indywidualne konsultacje z wychowawcami i nauczycielami,
- utrzymywanie systematycznego kontaktu z wychowawcą w celu uzyskiwania rzetelnej informacji na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów w nauce i przyczyn trudności w szkole
- uczestnictwo w Akademii Rodzica,

IV. GŁÓWNE CELE I ZADANIA SZKOLNEGO PLANU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO

1. Kształtowanie poczucia tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej i regionalnej. Świadomość swoich praw i obowiązków.
2. Wzrost bezpieczeństwa ucznia w środowisku szkolnym i poza nim, umiejętność rozpoznawania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia.

3. Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, efektywnej współpracy, prawidłowego komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi.
4. Wspieranie rozwoju intelektualnego, przygotowanie do odbioru dóbr kultury i sztuki, szanowanie dorobku narodowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości europejskie.
5. Kształtowanie właściwych nawyków higienicznych i zdrowotnych, poszerzanie wiedzy na temat wszelkiego rodzaju uzależnień.
6. Wskazywanie sposobów radzenia sobie ze stresem oraz rozwiązywania sytuacji konfliktowych.
7. Inspirowanie uczniów do twórczej aktywności, rozwijania zainteresowań oraz rozwijanie szkolnego wolontariatu.

Za realizację zadań wynikających ze szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego odpowiedzialna jest cała społeczność szkolna, a w szczególności dyrektor szkoły, pedagog, wychowawcy klas oraz rodzice.

1. Zadania dyrektora szkoły:

- Wspieranie współpracy pomiędzy Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców oraz Samorządem Uczniowskim w realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych.
- Współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz dzieci.
- Planowanie szkoleniowych Rad Pedagogicznych z zakresu wychowania i profilaktyki.
- Analizowanie możliwości szkoły w dziedzinie realizacji programu wychowawczo – profilaktycznego.
- Kontrola realizacji zadań wynikających z programu.
- Motywowanie nauczycieli do organizowania alternatywnych form spędzania wolnego czasu.:-
- Sprzyjanie pozytywnym relacjom nauczyciel – uczeń.
- Finansowe wspieranie działań profilaktycznych, w miarę możliwości szkoły.

2. Zadania pedagoga szkolnego:

- Przygotowanie planu wychowawczo - profilaktycznego szkoły oraz przeprowadzanie jego ewaluacji.
- Dokonywanie bieżącej analizy i oceny sytuacji wychowawczej w szkole, rozpoznawanie sytuacji problemowych,
- Przeprowadzenie diagnozy zagrożeń w środowisku szkolnym i poza nim.
- Wymiana informacji z wychowawcami klas na temat sytuacji wychowawczej oraz problemów uczniów.
- Organizacja spotkań dla rodziców, propozycje wsparcia, informowanie i udostępnianie danych instytucji wspierających rodzinę.
- Prowadzenie zajęć integracyjnych w klasach oraz innych spotkań w miarę potrzeb.
- Współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz szkoły i rodziny.
- Systematyczne doskonalenie własnych umiejętności w zakresie wychowania i profilaktyki.
- Współpraca z rodzicami.
- Czuwanie nad realizacją szkolnego programu wychowawczo - profilaktycznego oraz zaangażowaniem wszystkich nauczycieli w wykonywanie poszczególnych zadań.
- Organizowanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

3. Zadania wychowawców klas:

Kluczowym czynnikiem wpływającym na proces wychowawczy ucznia jest nauczyciel. To od jego kompetencji zależy zbudowanie właściwego środowiska wychowawczego dla dzieci i młodzieży. Tworzenie wzorcowych relacji społecznych, budowanie autorytetu i otwartość na potrzeby młodych ludzi gwarantuje sukces wychowawczy. Jedną z metod jest regularne poszerzanie / aktualizowanie wiedzy i umiejętności poprzez: literaturę fachową, szkolenia, warsztaty, konferencje i wiele innych form doskonalenia zawodowego. Działania te powinny być zawsze

oparte na potrzebach rozwojowych uczniów i ich problemach, a tematyka dostosowana do specyfiki środowiska szkolnego.

- Kształtowanie niezbędnych umiejętności społecznych.
- Prowadzenie działań wspomagających wszechstronny rozwój ucznia.
- Kształtowanie dobrej atmosfery w pracy zespołu klasowego.
- Współdziałanie ze wszystkimi nauczycielami oraz pedagogiem szkolnym. Koordynowanie ich działań wychowawczych.
- Utrzymywanie ścisłej współpracy z rodzicami i wspieranie ich w procesie wychowawczym.
- Kreowanie sytuacji, w których dziecko aktywnie rozwija wszystkie sfery swej osobowości.
- Bezwzględne przestrzeganie zasad BHP zarówno w szkole jak i podczas wyjść, wycieczek, wyjazdów.

V. SZCZEGÓŁOWY PLAN REALIZACJI DZIAŁAŃ WYNIKAJĄCYCH ZE SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO W OBSZARACH:

Kształtowanie postaw społecznych - relacje

Cele	Działania	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne
Wdrażanie uczniów do świadomego uczestniczenia w życiu społecznym w tym do podejmowania aktywności na rzecz środowiska lokalnego	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie uczniów do podejmowania decyzji zgodnie z zasadami demokracji; - zapoznanie uczniów z zadaniami wynikającymi z pełnienia różnych ról społecznych; - rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów; 	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty specjalistyczne; - współpraca z fundacją: Koszalińskie Centrum Wolontariatu, Hospicjum Dziecięce w Koszalinie, schroniskiem dla zwierząt „Leśny Zakątek”; - udział uczniów w pracach samorządu klasowego i uczniowskiego; - zbiór nakrętek; - WOŚP; - akcje charytatywne; 	Wychowawcy; Pedagog; Opiekun samorządu; Rodzice; Opiekun szkolnego wolontariatu;
Nabywanie przez uczniów umiejętności współżycia w grupie w sposób akceptowany przez ogół społeczeństwa, zgodnie z normami i zasadami	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji opartej na dialogu; - wdrażanie uczniów do asertywnego zachowania się w różnych sytuacjach; - nauka rozwiązywania konfliktów przez uczniów w oparciu o zasady mediacji i negocjacji; - przeciwdziałanie objawom dyskryminacji - nauka tolerancji; - rozwijanie zdolności do inicjowania i podtrzymywania znajomości; 	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja tematów na godzinach wychowawczych; - zajęcia z przedstawicielem policji – skutki prawne związane ze stosowaniem zachowania agresywnego; - warsztaty w zakresie właściwej komunikacji: zasady mediacji i negocjacji (pedagog) - udział uczniów w różnych formach życia szkoły: wycieczki, apele, festyny itp. w zależności od sytuacji epidemiologicznej 	Wychowawcy; Pedagog; Rodzice;
Kształtowanie postawy szacunku wobec innych. Rozwijanie wrażliwości wobec innych i poczucia odpowiedzialności za relacje międzyludzkie	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie przez uczniów działań na rzecz innych kolegów; - poszanowanie drugiego człowieka; - rozwijanie uczucia empatii i wrażliwości wobec innych; - zapoznanie uczniów z instytucjami i osobami udzielającymi pomocy osobom pokrzywdzonym; - angażowanie uczniów do działań w ramach grupy mediacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie przez uczniów aktów prawnych w zakresie praw człowieka i praw dziecka; - pogadanki prowadzone przez wychowawcę w zakresie akceptowania odmienności innych osób; - rozdanie ulotek, wywieszenie na tablicy informacyjnej oraz zamieszczenie na stronie szkoły informacji o instytucjach udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym; - organizacja warsztatów w zakresie rozwiązywania konfliktów drogą mediacji; 	Nauczyciele; Wychowawcy; Pedagog; Zaproszeni specjaliści; Rodzice;

Profilaktyka zachowania ryzykownego - bezpieczeństwo

--	--	--	--

Cele	Działania	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne
Nabywanie umiejętności postępowania zgodnie z zachowaniem bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życia codziennego. Nauka właściwego postępowania w sytuacjach zagrożenia, zapewnienie sobie oraz innym bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki.	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie przez uczniów ich praw i obowiązków; - wdrażanie do zachowania zasad demokracji szkolnej poprzez stwarzanie atmosfery otwartości i przyzwolenie na dyskusję opartą o zasady dobrej komunikacji; - zapoznanie uczniów z prawem stosowanym wobec małoletnich oraz podstawami Prawa Karnego; - dostarczanie wiedzy w zakresie wpływu środków psychoaktywnych: alkohol, niktyna, e-papierosy, narkotyki, dopalacze na zdrowie człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja tematów na godzinach wychowawczych; - spotkania z przedstawicielem Policji; - realizacja wybranych tematów na poszczególnych przedmiotach; - zadania wynikające z realizacji działań w ramach: „Tygodnia promocji zdrowia”; 	Wychowawcy; Pedagog; instytucje wspierające szkołę; Rodzice;
Nauka bezpiecznego korzystania z Internetu oraz innych źródeł multimedialnych	<ul style="list-style-type: none"> - bezpieczne korzystanie ze środków komunikacji; - przedstawienie uczniom zagrożeń wynikających z nieświadomego korzystania z Internetu w tym portali społecznościowych; - rozwijanie prawa do prywatności oraz zabezpieczania swoich danych osobowych w sieci; 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki prowadzone w ramach zajęć z wychowawcą. - dostarczanie wiedzy w ramach realizacji zagadnień na zajęciach z poszczególnych przedmiotów; - spotkanie z pracownikami Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. 	Wychowawcy; Nauczyciele przedmiotów; Pedagog; Policja; Przedstawiciele PPPP; Nauczyciele informatyki; Nauczyciele biologii; Rodzice;
Przeciwdziałanie różnym formom przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie zachowania w zakresie przemocy: słownej, fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej; - właściwe reagowanie na przemoc; 	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie wiedzy w ramach realizacji zagadnień na zajęciach z poszczególnych przedmiotów: nauczyciele informatyki, nauczyciele WDZR; - wychowawcy klas; - rodzice; 	Wychowawcy; Nauczyciele przedmiotów; Pedagog; Policja; Przedstawiciele PPPP; Rodzice;

Zdrowie – edukacja zdrowotna

Cele	Działania	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne
Wspomaganie uczniów mające na celu osiągnięcie dojrzałości w obszarze sprawności fizycznej- promowanie zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> - wyrabianie nawyku dbania o swoje zdrowie w zakresie: higieny ciała, właściwego odżywiania, dbania o wygląd zewnętrzny; - wdrażanie do aktywnego spędzania czasu wolnego; - rozwijanie sprawności fizycznej, zwrócenie uwagi na predyspozycje sportowe, zachęcanie do uprawiania dyscyplin sportowych; - przeciwdziałanie zaburzeniom w odżywianiu: bulimia, anoreksja; - organizowanie na terenie szkoły kół zainteresowań; - zachęcanie uczniów do aktywności fizycznej (organizacja zawodów sportowych,); - organizacja wycieczek i wyjazdów; 	<ul style="list-style-type: none"> - informowanie uczniów o własnych możliwościach wpływania na swoje zdrowie; - zajęcia z wychowawcą; - warsztaty prowadzone przez specjalistów (np. dietetyk, trener); - promowanie zdrowego II śniadania; - informowanie o niebezpieczeństwach wynikających z nadużywania napojów energetycznych, palenia papierosów i korzystania z dopalaczy; - promowanie zachowań sprzyjających higienie jamy ustnej; - zapoznanie z zasadami udzielania pierwszej pomocy; - udział uczniów w kołach zainteresowań SKS; 	Wychowawcy; Pielęgniarka; Pedagog; Nauczyciel chemii; Dietetyk; Nauczyciel biologii; Nauczyciel EDB; Ratownik medyczny; Rodzice;
Wdrażanie uczniów do poczucia odpowiedzialności za zdrowie swoje i innych.	<ul style="list-style-type: none"> - doskonalenie umiejętności współżycia w grupie; - kontrola własnych emocji, przeciwdziałanie zachowaniu agresywnemu; 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki z wychowawcą w ramach godzin wychowawczych; - warsztaty ze specjalistami; - konkursy tematyczne; - omawianie scenek sytuacyjnych na 	Nauczyciele; Wychowawcy; Pedagog; Specjaliści; Rodzice;

	- radzenie sobie w sytuacjach wywołujących stan stresu; - nauka podejmowania przemyślanych decyzji;	wybranych przedmiotach; - realizacja projektów w oparciu o „Uniwersytet Dzieci” oraz „Przyjaciele Zippiego”;	
Profilaktyka zdrowia psychicznego	- informowanie o zagrożeniach związanych z : depresją młodzieńczą, stresem, myślami i czynami samobójczymi;	-Akademia Rodzica -spotkanie z psychologiem - ankieta wśród uczniów klas VII-VIII	Wychowawcy, Pedagog, Psycholog, Socjoterapeuta, Rodzice; Specjaliści;
Promowanie, zapobieganie i kształtowanie umiejętności przestrzegania procedur związanych z bezpieczeństwem w szkole w czasie epidemii w związku z COVID-19	Zapoznanie z procedurami dotyczącymi COVID-19; Apel o nie wpuszczanie dzieci z objawami przeziębienia na teren szkoły; Profilaktyka zdrowotna związana z zagrożeniem zarażenia się COVID-19 i innymi chorobami zakaźnymi; Rola szczepionek w walce z COVID-19	-rozmowy z uczniami i rodzicami dotyczącymi procedur obowiązujących w szkole oraz reżimu sanitarnego oraz roli szczepień; -rozmowy z uczniami o dokładnym myciu i dezynfekcji rąk;	Nauczyciele; Wychowawcy; Pracownicy szkoły; Pedagog; Pielęgniarka; Rodzice;

Wartości, normy, wzory zachowania - kultura

Cele	Działania	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne
Budowanie i wspieranie systemu wartości. Integracja działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły i rodziców	- omówienie wartości wynikających z naszej przynależności narodowej i chrześcijańskiej; - rozwijanie szacunku dla historii, symboli narodowych, narodu, dorobku narodowego i kultury; - budowanie u młodzieży poczucia własnej wartości – rozwijanie pasji i zainteresowań; - dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów; - nauka dobrych manier; - kultura słowa; - kształtowanie wrażliwości estetycznej;	- omawianie treści w ramach realizacji podstawy programowej z przedmiotów; - udział w uroczystościach szkolnych i państwowych; - zajęcia w zakresie doradztwa zawodowego; - udział w kołach zainteresowań; - wzbogacanie wiedzy o patronce szkoły Marii Skłodowskiej- Curie; - organizacja konkursów, prelekcji, realizacja projektów np.: „Czytam z klasą”;	Wychowawcy; Nauczyciele; Pedagog szkolny; Opiekun samorządu uczniowskiego; Rodzice;

VI. STRATEGIE I METODY REALIZACJI PROGRAMU

Głównym i najważniejszym celem programu jest wspieranie ucznia w prawidłowym rozwoju pod względem: fizycznym, społecznym, psychicznym, duchowym oraz identyfikacja sukcesów i porażek wychowawczo – profilaktycznych szkoły. Program profilaktyczno – wychowawczy przewiduje realizację zadań przez całą społeczność szkolną. Osobami odpowiedzialnymi są:

- dyrektor szkoły,
- grono pedagogiczne,
- pedagog szkolny,
- rodzice,
- pielęgniarka,

W swoich działaniach uczestnicy programu posłużą się następującymi strategiami:

- **Strategie informacyjne:**
 1. spotkania ze specjalistami,
 2. programy informacyjne,
 3. filmy instruktażowe,

4. prezentacje multimedialne,
 5. plansze i schematy edukacyjne,
 6. plakaty, ulotki informacyjne,
 7. materiały ze stron internetowych.
- **Strategie edukacyjne:**
1. gry i zabawy dydaktyczne,
 2. warsztaty,
 3. scenki rodzajowe i dramy,
 4. symulacje sytuacji,
 5. dyskusje,
 6. debaty,
 7. burze mózgów,
 8. wystawy i gazetki,
 9. konkursy, quizy,
 10. praca w grupach i zespołach zadaniowych,
 11. projekty edukacyjne,
 12. testy, ankiety.
- **Strategie działań alternatywnych:**
1. rozmowy indywidualne,
 2. spotkania z rodzicami, konsultacje, zebrania,
 3. koła zainteresowań,
 4. zajęcia integracyjne,
 5. zajęcia korekcyjno –kompensacyjne,
 6. festyny,
 7. zajęcia sportowo- rekreacyjne,
 8. wycieczki,
 9. akcje ekologiczne i charytatywne,
 10. uroczystości szkolne

VII . EWALUACJA PROGRAMU

Głównym celem ewaluacji jest podniesienie poziomu jakości pracy szkoły i dostosowanie jej specyfiki do założeń wynikających z przeprowadzonej w 2017/18 roku reformy systemu edukacji.

Pojawienie się nowych zagrożeń, sytuacji i zdarzeń spowoduje konieczność wdrożenia kolejnych elementów, czy strategii działania. Osobami biorącymi udział w ewaluacji są wszyscy członkowie społeczności szkolnej. Monitoring przeprowadza pedagog szkolny we współpracy z nauczycielami i wychowawcami. Zmiany w programie są zatwierdzane podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej. Każdorazowo program zostaje zatwierdzony przez Radę Rodziców.

1. Cele ewaluacji.

- Ewaluacja kształtująca:
1. uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu,
 2. poznanie trudności i braków, które występują w trakcie realizacji,
 3. określenie motywacji uczestników ewaluacji.
- Ewaluacja końcowa:
1. dokonanie oceny w zakresie nabytej wiedzy i kompetencji wychowawczo-profilaktycznych,
 2. uzyskanie opinii o wartości realizowanego programu.

2. Kryteria ewaluacji.

- Kryterium zgodności:
 1. zgodność programu z założonymi celami,
 2. zgodność celów z potrzebami adresatów programu.
- Kryterium efektywności:
 1. weryfikacja efektów zamierzonych działań,
 2. ocena skuteczności realizacji programu,
 3. zmniejszenie ilości zachowań ryzykownych,
 4. poprawa relacji i atmosfery w środowisku szkolnym,
 5. wzrost kompetencji uczestników programu.

3. Metody pozyskiwania informacji.

- Metody ewaluacji (bezpośrednie):
 1. obserwacja,
 2. analiza dokumentacji szkolnej,
 3. wywiady,
 4. debaty i dyskusje,
 5. analiza osiągnięć uczniów,
 6. konsultacje z rodzicami,
 7. diagnoza i raporty,
 8. opinie,
 9. samoocena ewaluowanej grupy.
- Metody ewaluacji (pośrednie):
 1. ankiety,
 2. kwestionariusze zadań,
 3. badania i techniki socjometryczne,
 4. sondaże,
 5. wypracowania uczniów.

4. Opracowanie i prezentacja wyników ewaluacji.

Ewaluację przeprowadza się jeden raz w roku szkolnym. Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie badań, opracowanie materiałów i prezentację wyników jest pedagog szkolny. Po wdrożeniu programu, przeprowadza się jego ewaluację, a następnie korektę – modyfikację, tak, aby w kolejnym roku szkolnym osiągnąć zamierzone cele.

VIII. CZYNNIKI RYZYKA I CHRONIĄCE – DIAGNOZA I ANALIZA WYNIKÓW

I. Regulacje prawne do przeprowadzenia diagnozy:

Obowiązek przeprowadzenia diagnozy występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych została wskazana w § 6 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249 ze zm. w 2018 r. poz. 214) oraz w zmienionym od 1 września 2019 r. art. 26 ustawy – Prawo oświatowe. Zgodnie z brzmieniem art. 26).

II. Cel badania:

Celem badań była ocena czynników ryzyka i czynników chroniących zachowań problemowych/ryzykownych uczniów naszej szkoły, a także dynamiki ich rozwoju w ostatnim roku szkolnym. Przedmiotem badań były cztery grupy zachowań problemowych/ryzykownych uczniów:

- 1) przemoc i zachowania agresywne,
- 2) wykluczenie społeczne,
- 3) używanie substancji psychoaktywnych,
- 4) problemy szkolne oraz psychospołeczne czynniki chroniące i czynniki ryzyka uwzględniające wpływy rówieśnicze, rodzinne, szkolne, środowiskowe i cechy indywidualne.

Posługując się definicją, że **czynniki ryzyka** to cechy osobowe, sytuacje, warunki i wydarzenia życiowe potencjalnie wpływające na pojawienie się problemów w obszarze zdrowia psychicznego, zwiększające prawdopodobieństwo ich wystąpienia, przyjęto, że są to:

Indywidualne czynniki ryzyka:

- ✓ niska samoocena, skłonność do zachowań depresyjnych,
- ✓ deficyty rozwojowe: nadpobudliwość, słaba odporność na frustrację, niedojrzałość emocjonalna i społeczna, słaba kontrola wewnętrzna,
- ✓ cechy charakteru takie jak: impulsywność, skłonność do zachowań ryzykownych, wysoki poziom lęku i niepokoju,
- ✓ podatność na wpływy,
- ✓ niski poziom oczekiwania sukcesu,
- ✓ duże zapotrzebowanie na stymulację,
- ✓ wcześnie występujące zachowania problemowe (zachowania opozycyjne, buntownicze, agresywne),
- ✓ wczesne rozpoczynanie eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi (inicjacja przed 12 rokiem życia),
- ✓ pozytywne oczekiwania dotyczące skutków picia alkoholu i używania innych substancji.

Rodzinne czynniki ryzyka:

- ✓ niekorzystne czynniki prenatalne (palenia papierosów lub picie alkoholu przez matkę w czasie ciąży),
- ✓ brak więzi z rodzicami, wrogość wobec dziecka,
- ✓ konflikty rodzinne z udziałem dziecka,
- ✓ nieprawidłowa realizacja ról rodzicielskich (słaby nadzór nad dzieckiem, małe zaangażowanie rodziców w aktywność dziecka, surowa dyscyplina w domu lub brak dyscypliny; niekonsekwencja wychowawcza),
- ✓ przyzwalające postawy rodziców wobec różnych zachowań problemowych dzieci,
- ✓ antyspołeczne wzorce ról w dzieciństwie, negatywne wzory starszego rodzeństwa (picie, palenie, używanie narkotyków)
- ✓ przestępczość, nadużywanie środków psychoaktywnych przez rodziców, choroby psychiczne rodziców.

Czynniki ryzyka związane ze szkołą:

- ✓ czasowe odizolowanie uczniów z grup rówieśniczych ze względu na COVID-19,
- ✓ zły klimat społeczny szkoły, niski poziom nauczania, brak wsparcia nauczycieli,
- ✓ wczesne niepowodzenia w nauce,
- ✓ negatywny stosunek do szkoły i obowiązków szkolnych,
- ✓ problemy z zachowaniem w szkole.

Czynniki związane z rówieśnikami

- ✓ przynależność do niekonstruktywnej grupy rówieśniczej (rówieśnicy z problemami w zachowaniu, nie respektujący norm społecznych, używający substancji psychoaktywnych),
- ✓ obserwowanie u rówieśników aprobaty dla używania substancji psychoaktywnych,

- ✓ odrzucenie przez rówieśników,
- ✓ cyberprzemoc.

Czynniki środowiskowe:

- ✓ dostępność substancji psychoaktywnych,
- ✓ nasilenie przemocy w środowisku lokalnym,
- ✓ bieda, niski status społeczno-ekonomiczny,
- ✓ wysoka przestępczość, nieprzestrzeganie prawa.

Czynniki chroniące to cechy, sytuacje, warunki i wydarzenia życiowe, które zmniejszają prawdopodobieństwo wystąpienia problemów i zaburzeń. Stanowią one swego rodzaju bufor redukujący wpływ czynników ryzyka, modyfikując ich potencjalny negatywny wpływ, a tym samym zwiększając odporność jednostki na trudne sytuacje życiowe tak, że może lepiej się z nimi zmagać. Od końca lat 70-tych, kiedy rozpoczęto badania nad procesami chroniącymi przed używaniem substancji psychoaktywnych, zidentyfikowano wiele czynników chroniących. Przykłady najważniejszych z nich to:

Czynniki chroniące indywidualne:

- ✓ wysoka inteligencja, zdolność uczenia się, ciekawość poznawcza,
- ✓ posiadanie planów i celów życiowych, aspiracje edukacyjne,
- ✓ zrównoważony temperament, towarzyskość, dobre zdolności adaptacyjne,
- ✓ sprawne mechanizmy samokontroli (radzenie sobie z negatywnymi emocjami, kontrola impulsów),
- ✓ poczucie własnej wartości, wiara we własne możliwości,
- ✓ optymizm i pogoda ducha,
- ✓ umiejętności społeczne (porozumiewanie się z innymi w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywanie problemów, asertywność, poczucie własnej skuteczności).

Czynniki chroniące rodzinne:

- ✓ silna więź z rodzicami (dobre relacje),
- ✓ zaangażowanie rodziców w życie dziecka,
- ✓ wsparcie ze strony rodziców, zaspokajanie potrzeb dziecka (emocjonalnych, poznawczych, społecznych i materialnych),
- ✓ zasady rodzinne, jasne oczekiwania rodziców.

Czynniki chroniące związane ze szkołą:

- ✓ poczucie przynależności do szkoły, do klasy,
- ✓ pozytywny klimat szkoły i wsparcie nauczycieli,
- ✓ wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy,

Czynniki chroniące rówieśnicze:

- ✓ przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej (rówieśnicy akceptujący normy, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołeczni).

Czynniki chroniące środowiskowe:

- ✓ zaangażowanie w konstruktywną działalność (dostęp do klubów młodzieżowych, klubów sportowych, wolontariat),
- ✓ przyjazne i bezpieczne sąsiedztwo (dostęp do ośrodków rekreacji, klubów, poradni, ośrodków interwencji kryzysowej),
- ✓ obecność wspierających, mądrych dorosłych (wychowawców itp.).

Badanie koncentrowało się wokół obszarów związanych z: samopoczuciem dzieci/młodzieży w środowisku szkolnym, klasowym, relacjami z rówieśnikami, rodzicami, nauczycielami, zainteresowaniami, obowiązującymi zasadami. Ponadto zostały zadane pytania o substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze) – głównie o wiedzę o nich, a także ich dostępność.

III. Miesiąc przeprowadzenia ankiety: wrzesień 2021 r.

IV. Grupa badawcza:

145 uczniów kl. IV-VIII,

78 rodziców uczniów klas IV-VIII,

21 nauczycieli

V. Metody badawcze:

Metoda sondażu z wykorzystaniem anonimowej ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli

VI. Narzędzia badawcze:

Kwestionariusz ankiety składał się z 21 pytań dla uczniów klas IV-VIII.

Prawie wszystkie pytania zawierały 4 lub 5-punktowe skale odpowiedzi, zaś trzy były pytaniami wielokrotnego wyboru, a trzy pytaniami otwartymi. Uczniowie zakreślali kółkiem wybraną odpowiedź lub zaznaczali ją innym znakiem graficznym.

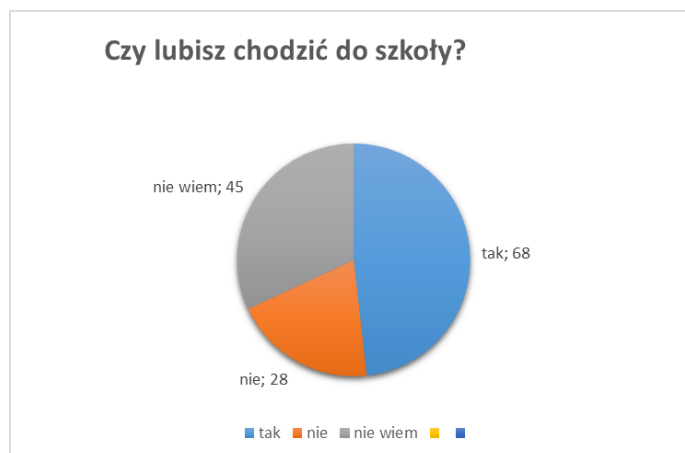
Kwestionariusz ankiety dla rodziców składał się z 14 pytań z 4-punktową skalą odpowiedzi.

Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli składał się z 13 pytań z 4-punktową skalą odpowiedzi.

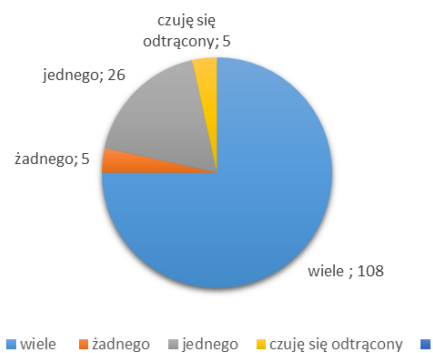
Po przeprowadzonym ankietowaniu dokonano analizy ilościowej i jakościowej otrzymanych wyników.

WYNIKI ANKIET

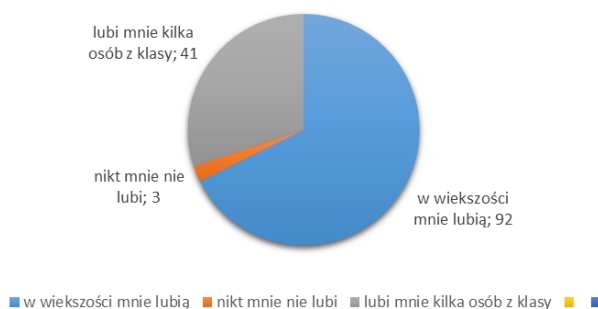
Uczniowie

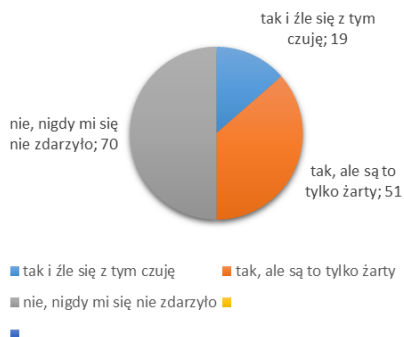
W mojej klasie mam ... kolegów

Uczniowie mojej klasy

Czy są osoby w klasie, które Ci dokuczają?

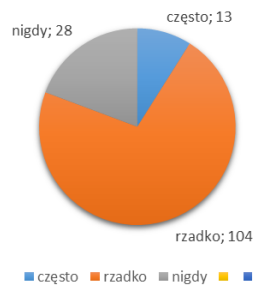
Czy przemoc obecna jest w Twoim środowisku szkolnym?

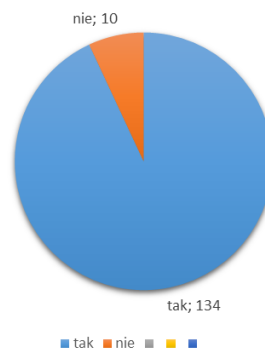
Czy w ostatnim czasie doświadczyłeś przemocy ze strony kolegów?

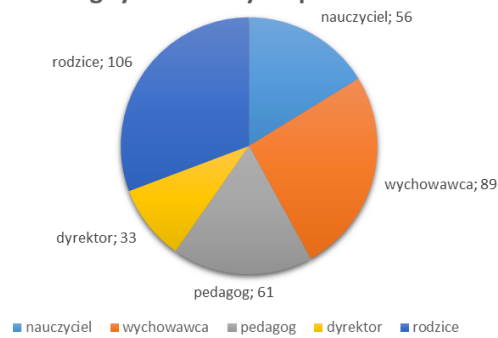
Jak często zdarza Ci się popadać w konflikty z innymi osobami?

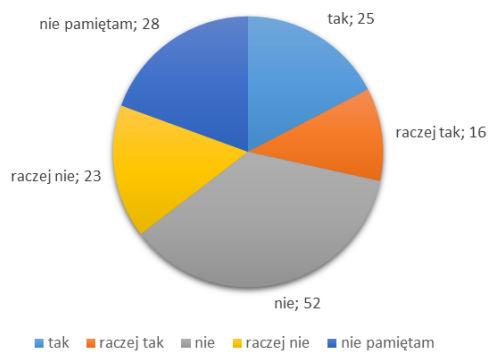
Jak Czy czujesz się w szkole bezpiecznie?

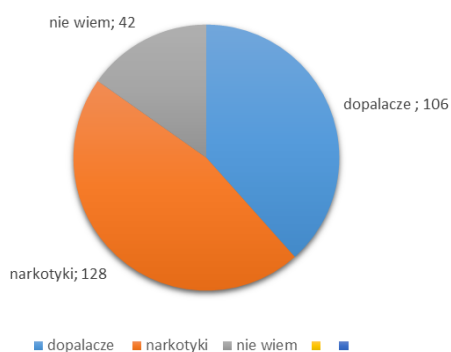
Do kogo możesz się zwrócić w przypadku, gdy masz z czymś problem?

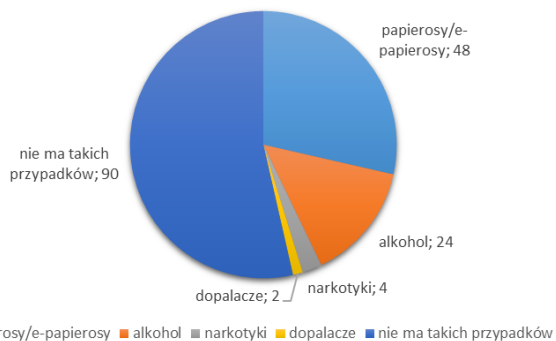
Czy w szkole w ciągu ostatniego roku przekazano Ci wiedzę na temat środków niebezpiecznych?

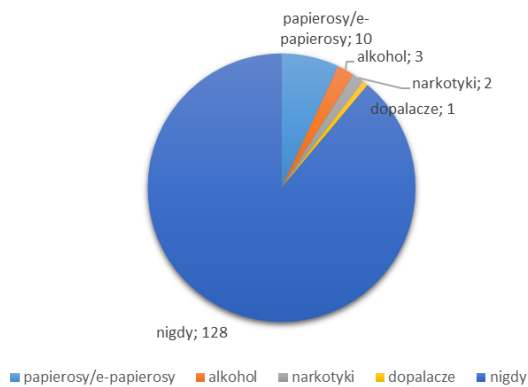
Czy wiesz czym są?

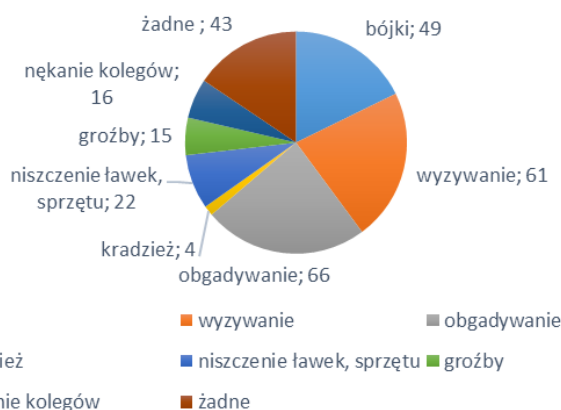
Czy w szkole są przypadki stosowania następujących środków?

Czy kiedykolwiek spożywałeś?

Które z niebezpiecznych sytuacji zauważyłeś w szkole?

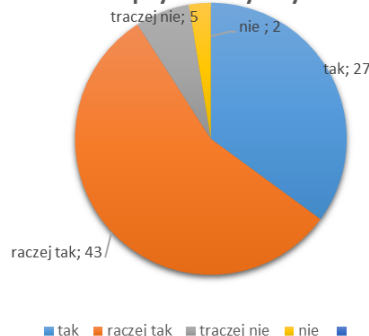
Pierwsze pytanie otwarte dotyczące *tego co podoba się uczniom w szkole* przyniosło szereg odpowiedzi, z czego największą popularnością cieszyły się: boisko, znajomi, zajęcia na zewnątrz, szafki szkolne, rampa, wszystko, panie uczące: matematyki, przyrody, j.polskiego – p.Żanetta, p. Dorotka, biblioteka, tablice, sala gimnastyczna, mili nauczyciele, cisza, fajne lekcje, rozwijanie się, zdobywanie wiedzy, nawiązywanie nowych znajomości, wf itp.

Odpowiedzi na drugie z pytań otwartych, a mianowicie, *co uczniom nie podoba się w szkole*, przyniosło efekt: wczesne wstawanie, meczące dojazdy, długie lekcje, nauka, podchodzenie do tablicy, wywyższanie się innych, odtrącenie innych, zbyt duża ilość przedmiotów, podział na grupy, podejścia niektórych nauczycieli, prac domowych, zbyt dużej ilości pisania, brak sklepiku, zakaz wychodzenia do sklepu na przerwach, lektur, wyśmiewania, ciężki plecak itp.

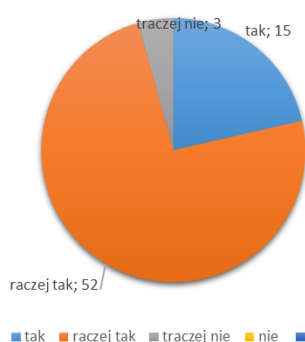
Ostatnie, trzecie pytanie miało pokazać *czego/kogo uczniowie boją się w szkole*. Zdecydowana większość odpowiedziała, że nikogo/niczego.

Rodzice

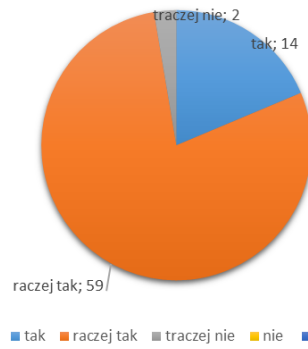
Nauczyciele omawiają tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych

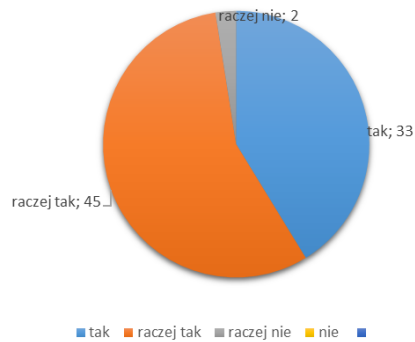
W szkole, zdanie uczniów brane jest pod uwagę

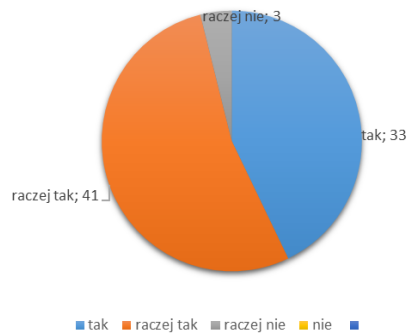
Wszyscy uczniowie traktowani są sprawiedliwie

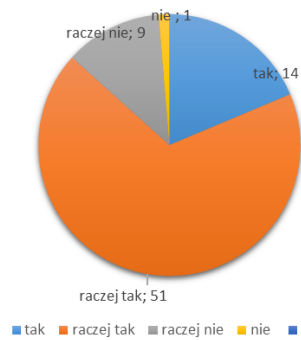
Uczniowie mogą liczyć na nauczycieli w każdej sytuacji

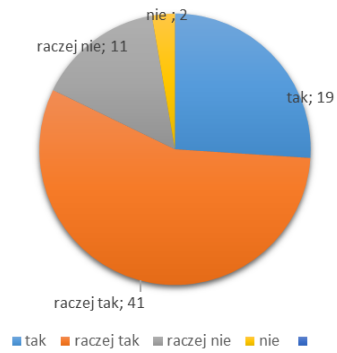
Nuczyciele pomagają uczniom, kiedy mają kłopoty czy trudności

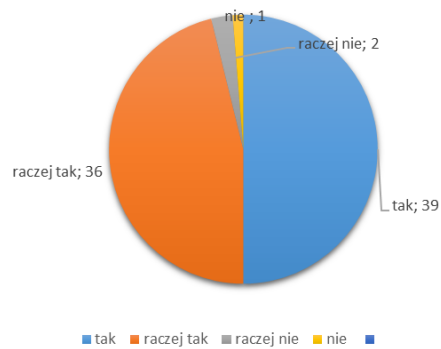
Gdy uczeń w klasie ma kłopot, inni starają się mu pomóc

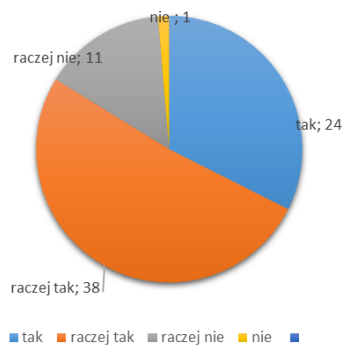
Uczniowie starają się, aby nikt nie był pozostawiony na boku

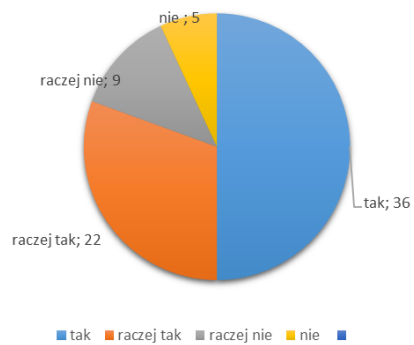
Moje dziecko ma pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych

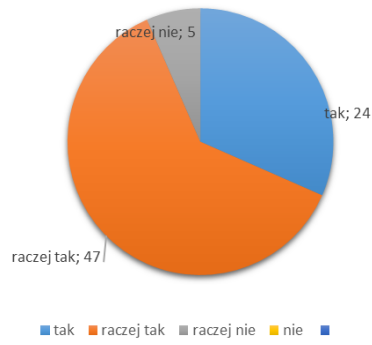
Moje dziecko angażuje się w życie szkoły

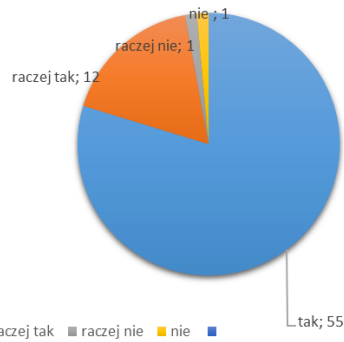
Moje dziecko uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne

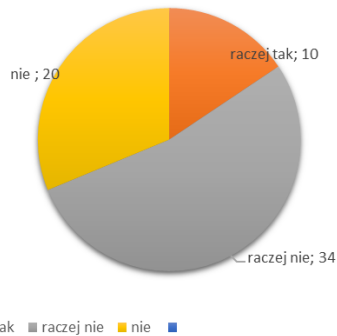
Wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne, przyjazne

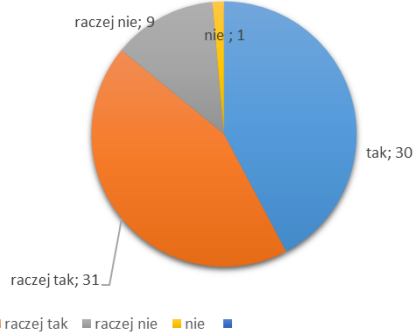
Reaguję, gdy wiem, że moje dziecko lub jego rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne

Uczniowie mają dostęp do środków psychoaktywnych na terenie szkoły

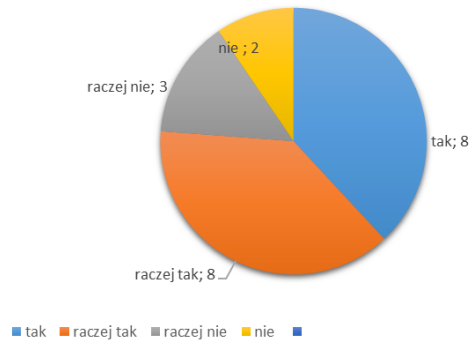

Uczniowie rozmawiają z nauczycielami na tematy związane z pandemią i zagrożeniem chorobami zakaźnymi

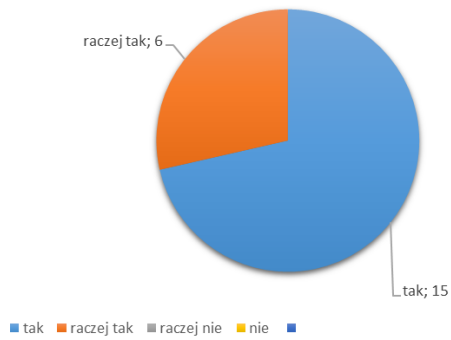

Nauczyciele

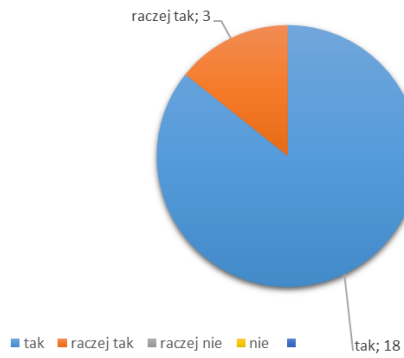
Omawiam z uczniami tematy dotyczące zagrożeń związanych z zazywaniem środków psychoaktywnych

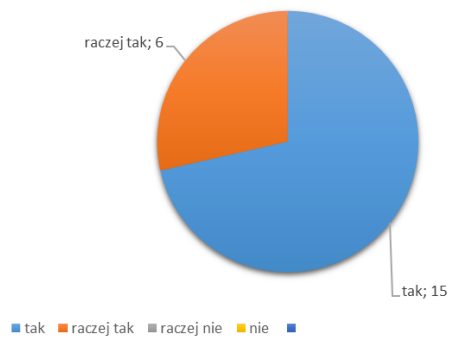
Biorę pod uwagę zdanie uczniów

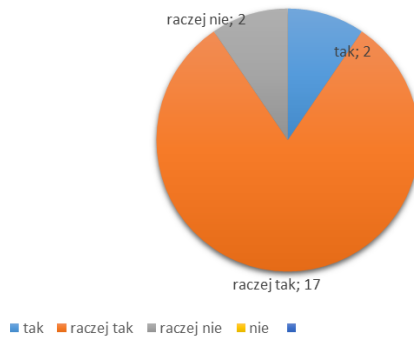
Wszystkich uczniów traktuję sprawiedliwie

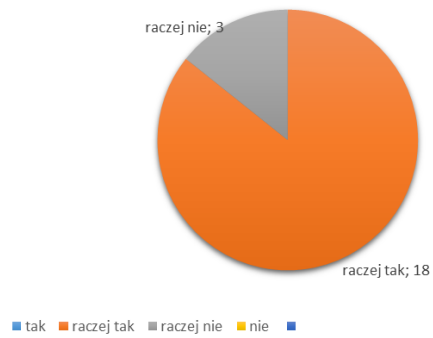
Uczniowie mogą na mnie liczyć w każdej sytuacji

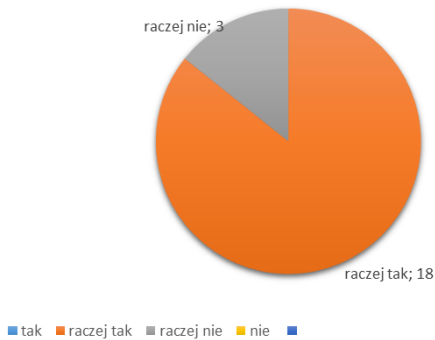
Gdy jakiś uczeń w klasie ma kłopot, inni uczniowie starają się mu pomóc

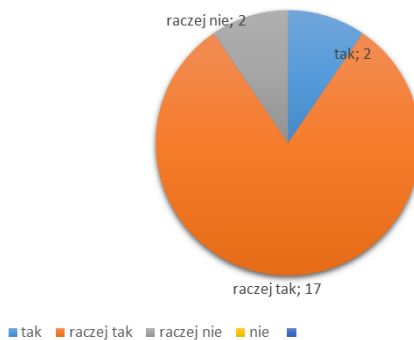
Uczniowie starają się, aby nikt nie był pozostawiony na uboczu

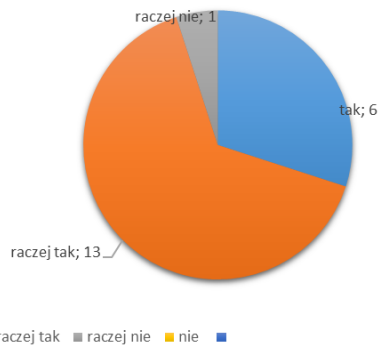
Młodzież ma pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego

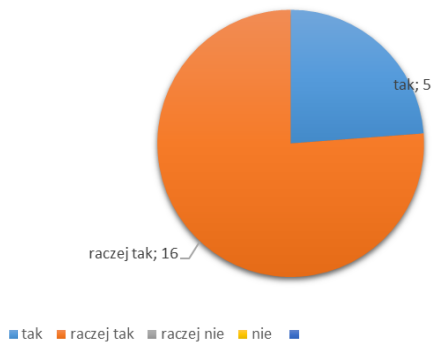
Uczniowie angażują się w życie szkoły

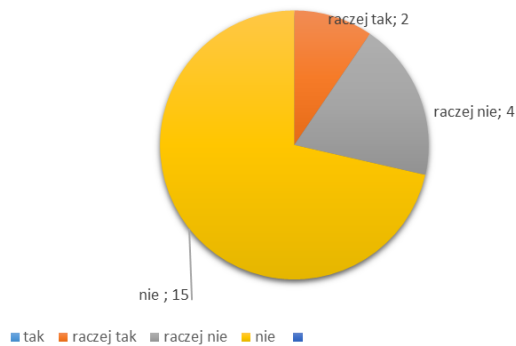
**Uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne,
rozwijają swoje zainteresowania**

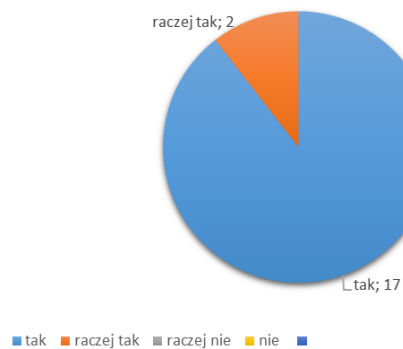
**Wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne,
przyjazne**

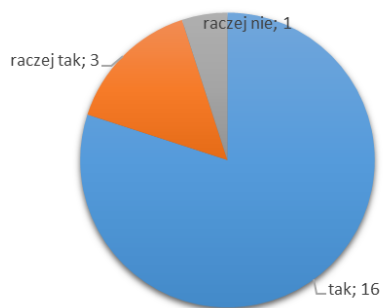
**Uczniowie mają dostęp do środków psychoaktywnych
na terenie szkoły**

**Reaguję w sytuacji, gdy wiem, że uczeń sięga po środki
psychoaktywne**

Rozmawiam z uczniami o zagrożeniach związanych z pandemią i COVID 19

■ tak ■ raczej tak ■ raczej nie ■ nie ■